

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

6. dubna 2006*

Ve věci C-274/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Finanzgericht Hamburg (Německo) ze dne 16. června 2004, došlým Soudnímu dvoru dne 28. června 2004, v řízení

ED & F Man Sugar Ltd

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann, předseda senátu, K. Schieman, N. Colneric, E. Juhász (zpravodaj)
a E. Levits, soudci,

* Jednací jazyk: němčina.

generální advokát: P. Léger,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. června 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za ED & F Man Sugar Ltd H.-J. Prießem a M. Niestedtem, Rechtsanwälte,
- za Hauptzollamt Hamburg-Jonas G. Seber, jako zmocněnkyní,
- za Komisi Evropských společenství G. Braunem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 29. září 2005,

vydává tento

Rozsudek

¹ Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 11 odst. 1 a 3 nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná

prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1), ve znění nařízení Komise (ES) č. 2945/94 ze dne 2. prosince 1994 (Úř. věst. L 310, s. 57, dále jen „nařízení č. 3665/87“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi ED & F Man Sugar Ltd (dále jen „ED & F Man Sugar“) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (dále jen „Hauptzollamt“) ve věci uložení sankce stanovené čl. 11 odst. 1 prvním pododstavcem písm. a) nařízení č. 3665/87 posledně jmenovaným vůči uvedené společnosti po vydání rozhodnutí o navrácení poskytnuté náhrady přijatých podle odstavce 3 téhož článku.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 První až třetí a pátý bod odůvodnění nařízení č. 2945/94 znějí takto:

„vzhledem k tomu, že platná právní úprava Společenství stanoví, že vývozní náhrady jsou poskytovány pouze na základě objektivních kritérií, zejména co se týče množství, povahy a vlastností vyváženého produktu a jeho zeměpisného místa určení; že ve světle získaných zkušeností je třeba zesílit boj proti nesrovnalostem, a zejména proti podvodům škodícím rozpočtu Společenství; že je nezbytné za tímto účelem stanovit opatření k navrácení neoprávněně vyplacených částek a sankce, které přimějí vývozce k dodržování právní úpravy Společenství;

vzhledem k tomu, že za účelem řádného fungování systému vývozních náhrad musí být sankce uplatněny nezávisle na subjektivním aspektu zavinění; že by nicméně mělo být v některých případech upuštěno od uložení sankce, zejména pokud se jedná o zjevné, příslušným orgánem uznané pochybení, a že měly by být stanoveny těžší sankce pro případy úmyslných aktů;

vzhledem k tomu, že pokud vývozce poskytne nesprávné údaje, mohou tyto údaje vést k vyplacení neoprávněných náhrad, jestliže chyba není zjištěna; že pokud je chyba zjištěna, je zcela namístě uložit vývozci sankci spočívající v zaplacení částky přiměřené částce, jež by byla neoprávněně získána, pokud by chyba nebyla zjištěna [...]

[...]

vzhledem k tomu, že získané zkušenosti a již zjištěné nesrovnalosti a zejména podvody v tomto kontextu ukazují, že takové opatření je nezbytné, přiměřené a dostatečně odstrašující a že musí být použito jednotně ve všech členských státech.“
(neoficiální překlad)

4 Článek 3 odst. 1 a 5 nařízení č. 3665/87 stanoví:

„1. Dnem vývozu se rozumí den, kdy celní orgány přijmou vývozní prohlášení, ve kterém je uvedeno, že bude požadována náhrada.

[...]

5. Doklad použitý při vývozu pro získání nároku na náhradu musí obsahovat všechny údaje nezbytné k výpočtu náhrady a zejména:

- a) označení produktů podle nomenklatury používané pro náhrady;
- b) čistou hmotnost těchto produktů nebo případně množství vyjádřené v měrných jednotkách, které mají být vzaty v úvahu při výpočtu náhrady;
- c) pokud je to nezbytné k výpočtu náhrady, složení příslušných produktů nebo odkaz na něj.

Pokud je dokumentem uvedeným v tomto odstavci vývozní prohlášení, musí rovněž obsahovat tyto údaje, jakož i poznámku „kód náhrady.“ (*neoficiální překlad*)

5 Článek 5 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 3665/87 stanoví:

„Výplata diferencované nebo nediferencované náhrady je podmíněna kromě toho, že produkt opustil celní území Společenství, tím, že produkt, s výjimkou případu, kdy zanikl v průběhu dopravy v důsledku případu vyšší moci, byl dovezen do třetí země,

a případně do určené třetí země ve lhůtě dvanácti měsíců po datu přijetí vývozního prohlášení:

a) pokud existují vážné pochybnosti, pokud jde o skutečné místo určení produktu

nebo

b) pokud může být produkt zpětně dovezen do Společenství v důsledku rozdílu mezi výší náhrady uplatnitelné na vyvezený produkt a výší dovozního cla uplatnitelného na totožný produkt k datu přijetí vývozního prohlášení.“
(neoficiální překlad)

6 Článek 11 odst. 1 první až čtvrtý pododstavec a první věta pátého pododstavce a odst. 3 nařízení č. 3665/87 znějí takto:

„1. Pokud je zjištěno, že za účelem poskytnutí vývozní náhrady, vývozce požádal o náhradu vyšší, než je použitelná náhrada, je splatnou náhradou pro daný vývoz náhrada po skutečný vývoz, snížená o částku odpovídající:

a) polovině rozdílu mezi požadovanou náhradou a náhradou použitelnou na skutečný vývoz;

- v případech, kdy je požadovaná náhrada v souladu s nařízením (ES) č. 1222/94 [...], a zejména s čl. 3 odst. 2 uvedeného nařízení, a kdy je vypočtena na základě průměrných množství použitých na dané období,

- v případě úpravy hmotnosti, jestliže rozdíl v hmotnosti je zapříčiněný odlišným způsobem vážení.

Pokud snížení uvedené v bodech a) nebo b) vyústí v zápornou částku, bude tato záporná částka uhrazena vývozcem.

Pokud příslušné orgány zjistily, že výše požadované náhrady je nepřiměřená, že vývoz neproběhl a že v důsledku toho je možné snížit náhradu, vývozce uhradí částku odpovídající sankci uvedené v bodech a) nebo b). [...]

[...]

3. Aniž je dotčena povinnost zaplatit zápornou částku, jak je uvedeno v odstavci 1 čtvrtém pododstavci, je příjemce povinen v případě neoprávněné výplaty náhrady vrátit neoprávněně získané částky, včetně jakékoli sankce stanovené v odstavci 1 prvního pododstavce, a úroky vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením. [...]

[...]“

Vnitrostátní právní úprava

- 7 Článek 48 zákona o správním řízení (Verwaltungsverfahrensgesetz) ze dne 25. května 1976 (BGBl. 1976 I, s. 1253) stanoví:

„Zrušení správního aktu vykazujícího nesrovnalosti

Správní akt vykazující nesrovnalosti může být i poté, kdy nabyl právní moci, zcela či částečně zrušen, s budoucím nebo retroaktivním účinkem. Správní akt zakládající nebo deklarující právo nebo výhodu právní povahy (správní akt přiznávající práva) může být zrušen pouze s výhradou ustanovení odstavců 2 až 4.

[...]“

- 8 Článek 51 uvedeného zákona zní takto:

„Revize řízení

Orgán musí na žádost účastníka rozhodnout o zrušení nebo změně platného správního aktu:

1. pokud došlo k pozdější změně skutkových nebo právních okolností stojících u zrodu správního aktu ve prospěch účastníka;

2. existují-li nové důkazy, které by měly za následek pro účastníka příznivější rozhodnutí;

3. jsou-li dány důvody pro revizi ve smyslu článku 580 občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung).

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 V únoru 1998 podala ED & F Man Sugar u příslušného úřadu celní správy čtyři vývozní prohlášení týkající se zásilek 100 tun bílého cukru do Polska, pro které žádala příznání vývozních náhrad. Čtyřmi rozhodnutími ze dne 6. dubna 1998 jí Hauptzollamt požadované náhrady poskytl.
- 10 Poté, co šetřeními provedenými Zollkriminalamt Köln (trestním odborem celní správy Kolín) vyšly najevo poznatky svědčící o tom, že bílý cukr, který měl být vyvezen do Polska, České republiky a do Švýcarska, nedorazil do třetích států určení, Hauptzollamt v rámci přezkumu dokumentů předložených ED & F Man Sugar, osvědčujících dovoz zboží, konstatoval, že dokumenty týkající se obchodní operace uvedené v předchozím bodě nedosvědčují uvedení vyvezeného zboží do volného oběhu v Polsku, ale pouze jeho propuštění do režimu pasivního zušlechťovacího styku. ED & F Man Sugar sdělila, že není schopna předložit dodatečné informace o osudu této zásilky, přičemž tvrdila, že je nemůže od druhé smluvní strany získat. Čtyřmi opravnými rozhodnutími ze dne 17. dubna 2000 požádal Hauptzollamt na základě čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 3665/87 ve spojení s čl. 5 odst. 1 prvním pododstavcem písm. a) uvedeného nařízení o vrácení náhrad

vyplacených ED & F Man Sugar (dále jen „rozhodnutí o navrácení“), přičemž posledně uvedená požadovanou částku vrátila, aniž by proti těmto rozhodnutím podala opravný prostředek.

- 11 Poté Hauptzollamt udělil ED & F Man Sugar podle čl. 11 odst. 1 prvního pododst. písm. a) nařízení č. 3665/87 čtyřmi rozhodnutími ze dne 5. června 2000 sankce (dále jen „rozhodnutí o uložení sankce“). Hauptzollamt měl za to, že z důvodu konečné povahy rozhodnutí o navrácení je nesporné, že tento podnik požádal o vyšší náhradu, než je použitelná náhrada.

- 12 Poté, co Hauptzollamt zamítl stížnost podanou ED & F Man Sugar proti uvedeným rozhodnutím o uložení sankce, podala tato společnost u předkládajícího soudu žalobu, přičemž uplatňovala, že Hauptzollamt není oprávněn uložit jí sankci, jelikož není povolán k tomu, aby od ní vyžadoval vrácení vývozní náhrady. Soudní dvůr totiž ve svém rozsudku ze dne 14. prosince 2000, Emsland-Stärke (C-110/99, Recueil, s. I-11569) rozhodl, že podle čl. 5 odst. 1 nařízení č. 3665/87 lze vyžadovat důkaz o propuštění zboží do volného oběhu ve třetí zemi určení pouze před uhrazením vývozní náhrady. Za těchto podmínek předkládací soud rozhodl, že spor, který mu byl předložen, vyžaduje výklad práva Společenství, zejména čl. 11 odst. 1 a 3 nařízení č. 3665/87.

- 13 Finanzgericht Hamburg se tak rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Jsou vnitrostátní orgány a soudy oprávněny v rámci řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o uložení sankce opírajícímu se o čl. 11 odst. 1

první pododstavec nařízení č. 3665/87 zkoumat, zda vývozce žádal vyšší náhradu, než jaká mu přísluší, pokud rozhodnutí o jejím navrácení dle čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce uvedeného nařízení nabylo právní moci před vydáním rozhodnutí o uložení sankce?

- 2) V případě záporné odpovědi na předchozí otázku: smí být v řízení proti rozhodnutí o uložení sankce dle čl. 11 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 3665/87 za okolností vylíčených v [předkládacím rozhodnutí] zkoumáno, aby byl zohledněn v mezidobí podaný výklad práva Společenství, zda vývozce žádal vyšší vývozní náhradu, než je použitelná náhrada?“

K první otázce

14 Jak uvedl generální advokát v bodě 41 svého stanoviska, na rozdíl od rozhodnutí o navrácení, jehož účelem je pouze odebrat neoprávněně získanou finanční výhodu, se rozhodnutí o uložení sankce projeví buď jako znatelné snížení výše použitelné náhrady a případně, pokud toto snížení vyústí v zápornou částku, jako uhrazení finanční pokuty.

15 V tomto ohledu Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že sankce, a to i mimotrestní povahy, může být uvalena pouze v případě, že spočívá na jasném a jednoznačném zákonném základě (rozsudek ze dne 25. září 1984, Könecke, 117/83, Recueil, s. 3291, bod 11; výše uvedený rozsudek Emsland-Stärke, bod 56, a rozsudek ze dne 11. července 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Recueil, s. I-6453, bod 52).

- 16 Článek 11 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 3665/87 stanoví uložení sankce, pokud je zjištěno, že co se týče poskytnutí vývozní náhrady, vývozce požádal o náhradu vyšší, než je použitelná náhrada.
- 17 Z tohoto ustanovení nevyplývá, že by uvedená podmínka nezbytná pro uplatnění rozhodnutí o uložení sankce mohla být považována za prokázanou z důvodu pouhé existence rozhodnutí o navrácení přijatého na základě čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 3665/87 nebo že by mohla být vyvozena z pouhé skutečnosti, že hospodářský subjekt toto rozhodnutí o navrácení nezpochybil.
- 18 Zásady legality a právní jistoty vyžadují, aby v rámci přezkumu legality rozhodnutí o uložení sankce přijatého podle čl. 11 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 3665/87 vnitrostátní orgány a soudy mohly posoudit, zda vývozce skutečně požádal o vyšší náhradu, než je použitelná náhrada, ve smyslu uvedeného ustanovení, nezávisle na skutečnosti, že dřívější rozhodnutí o navrácení přijaté na základě čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce uvedeného nařízení nabylo právní moci.
- 19 S ohledem na výše S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět, že čl. 11 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 3665/87 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci řízení o oprávném prostředku proti rozhodnutí o uložení sankce opírajícímu se o toto ustanovení jsou vnitrostátní orgány a soudy oprávněny posoudit, zda vývozce žádal vyšší náhradu, než je použitelná náhrada ve smyslu uvedeného ustanovení, bez ohledu na okolnost, že před vydáním rozhodnutí o uložení sankce nabylo právní moci rozhodnutí o navrácení stanovené odst. 3 prvním pododstavcem uvedeného článku.

K druhé otázce

- 20 Vzhledem k odpovědi Soudního dvora na první otázku není namístě na druhou otázku odpovědět.

K nákladům řízení

- 21 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 11 odst. 1 první pododstavec nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, ve znění nařízení Komise (ES) č. 2945/94 ze dne 2. prosince 1994, musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci řízení o opravném prostředku proti rozhodnutí o uložení sankce opírajícímu se o toto ustanovení jsou vnitrostátní orgány a soudy oprávněny posoudit, zda vývozcce žádal vyšší náhradu, než je použitelná náhrada ve smyslu uvedeného ustanovení, bez ohledu na okolnost, že před vydáním rozhodnutí o uložení sankce nabylo právní moci rozhodnutí o navrácení stanovené odst. 3 prvním pododstavcem uvedeného článku.

Podpisy.